

Nr 187.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt f. d. lärarna vid tekniska skolan i Stockholm C. H. Österberg och P. Malmén samt vaktmästarren vid samma skola C. G. A. Agrén; given Stockholms slott den 10 mars 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härafter:

Med särskilda utlåtanden av den 15 februari 1922 har skolöverstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat av styrelsen för tekniska skolan i Stockholm gjorda framställningar om beredande av pension

*Pension åt
f. d. lärarna
vid tekniska
skolan i
Stockholm
C. H. Öster-*

berg och P.
Malmén samt
vaktmästaren
C. G. A.
Agrén.

av statsmedel åt f. d. överläraren vid nämnda skola Carl Henrik Österberg och förre extra läraren vid samma läroanstalt Per Malmén ävensom åt vaktmästaren vid skolan Carl Gustaf August Agrén.

Enligt ansökningarna bifogade åldersbetyg är Österberg född den 1 mars 1850, Malmén den 3 juli 1852 och Agrén den 10 mars 1851.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Österberg från och med den 1 oktober 1921 frånträtt av honom innehavda överläroarbefattningar vid ifrågavarande läroanstalt, vid vilken han alltsedan år 1872 med utmärkta vitsord och utan något avbrott för tjänstledighet bestritt en omfattande lärarverksamhet; att han vid avskedstagandet var överlärare dels i mekanisk fackritning från och med år 1890 i den till läroanstalten hörande maskinyrkesskolan, dels ock i geometrisk konstruktionsritning från och med år 1897 i sistnämnda maskinyrkesskola och i den till läroanstalten hörande s. k. söndags- och aftonskolan, att hans sammanlagda avlöning å ifrågavarande överläroarbefattningar, fränsett dyrtidstillägg, under år 1921 utgjort 4,980 kronor för år räknat och att han haft en tjänstgöringskyldighet av 35 timmar i veckan.

Malmén har, likaledes från och med den 1 oktober 1921, frånträtt den av honom alltsedan år 1883 innehavda och med utmärkta vitsord utan något avbrott för tjänstledighet bestridda lärarbefattningen i extra läroämnet yrkesmålning i den till läroanstalten hörande söndags- och aftonskolan, och har berörda befattning varit förbunden med en tjänstgöringskyldighet av 15 timmar i veckan. Avlöningen, fränsett dyrtidstillägg, har från och med år 1910 utgjort 810 kronor för år räknat.

Beträffande Agrén inhämtas av handlingarna i ärendet att han från och med den 1 maj 1922 kommer att frånträda den av honom alltsedan den 1 april 1878 innehavda och med utmärkta vitsord, utan något avbrott för tjänstledighet, bestridda vaktmästarbefattningen samt att hans årliga avlöning fränsett dyrtidstillägg från och med år 1920 utgjort dels kontant lön 1,575 kronor, dels förmån av bostad med bränsle och lyse, uppskattad till 325 kronor, sammanlagt sålunda 1,900 kronor.

Under erinran att Kungl. Maj:t i ett flertal föregående fall utverkat pension åt ordinarie befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm samt under framhållande beträffande Malmén att, ehuru denne icke varit överlärare utan lärare i ett extra läroämne, den av honom meddelade undervisningen haft fullt självständig karaktär och sålunda i detta hänseende stått i full paritet med av överlärare meddelad undervisning, samt att Malmén dessutom under en synnerligen lång följd av år och på ett i allo utmärkt sätt bestritt ifrågavarande befattning, har skolans styrelse hemställt att årlig pension måtte beredas: Österberg med 3,320 kronor, Malmén med 540 kronor

och Agrén med 1,266 kronor 67 öre, motsvarande $\frac{2}{3}$ av en var av dem vid avskedstagandet tillkommande avlöningsförmåner.

Skolöverstyrelsen har i sitt utlåtande över framställningen om beredande av pension åt *Österberg* anfört följande:

Befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm äro visserligen icke berättigade att erhålla pension på grund av lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907, men riksdagen har på Kungl. Maj:ts framställning i flera föregående fall beviljat pension åt överlärare vid nämnda skola. Så till exempel medgav 1916 års riksdag, att en årlig pension till belopp av 1,680 kronor finge utgå till överläraren C. A. Nordström, motsvarande $\frac{2}{3}$ av dennes till 2,520 kronor för 13 $\frac{1}{2}$ veckotimmars tjänstgöringsskyldighet vid avskedstagandet uppgående årliga avlöning. I sistnämnda fall liksom i allmänhet eljest har pensionens belopp beräknats efter samma grunder, som genom nämnda lag äro fastställda med avseende å ordinarie innehavare av civil tjänst. Överstyrelsen anser sig därför med goda skäl böra tillstyrka en likartad behandling av den nu förevarande framställningen.

Beträffande *Österbergs* sammanlagda avlöning å ovannämnda överlärarbefattningar fränsett dyrtidstillägg, har överstyrelsen från skolans rektor erhållit infordrade kompletterande uppgifter. Av desamma framgår, att i det i styrelsens skrivelse angivna beloppet å berörda avlöning ingå såväl den avlöningsförhöjning, vilken alltsedan år 1912 tillkommit honom på grund av riksdagens anvisande av anslag till beredande av provisorisk löneroglering med 20 % å i stat uppförda avlöningsförmåner åt befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm, som ock en avlöningsförhöjning, som av skolans styrelse tilldelats honom från och med år 1920, sedan riksdagen från och med nämnda år anvisat medel till beredande av ytterligare löneförbättring åt lärarna vid skolan. Enär med nämnda provisoriska löneroglering och löneförbättring avsetts att bringa avlöningen för tekniska skolans lärare i viss överensstämmelse med de ordinarie lönebelopp, som av 1918 års riksdag fastställdes för lärare vid tekniska läroverk och yrkesskolor, anser överstyrelsen i likhet med skolans styrelse, att pensionen bör beräknas å *Österbergs* hela avlöning vid avskedstagandet, fränsett givetvis dyrtidstillägg. Under erinran att antalet av *Österbergs* såväl levnadsår som tjänstår är större än vad som för civil befattningshavare erfordras för erhållande av hel pension, finner överstyrelsen icke något i övrigt att anmärka i fråga om det av styrelsen föreslagna pensionsbeloppet.

I enlighet med den grundsats, som hittills tillämpats i fråga om vissa anslag till tekniska skolan i Stockholm, har med de ovannämnda av riksdagen särskilt anvisade anslagen till beredande av provisorisk löneroglering och ytterligare löneförbättring förbundits det villkoret, att Stockholms stad för ändamålet skulle bidra med samma belopp som statsanslaget. Det kunde då ock ifrågasättas, om icke Stockholms stad borde till någon del bidra också till pensionering av skolans befattningshavare. Då emellertid, såsom framgår av de ovanberörda från skolans rektor infordrade uppgifterna rörande *Österbergs* avlöning, hans i skolans stat uppförda avlöningsförmåner, vilka till huvudsaklig del utgått av statsmedel,

utgjort 3,700 kronor och sålunda de avlöningsförhöjningar, vartill Stockholms stad bidragit med hälften, utgjort 1,280 kronor och då den av 1916 års riksdag och alltså efter 1912 års provisoriska lönereglering beslutade pensionen åt överläraren C. A. Nordström i likhet med förut av riksdagen beviljade pensioner åt överlärare vid skolan utgått helt av statsmedel, synas skäl ej föreligga att föreslå Stockholms stads medverkan till den nu ifrågasatta pensionens beredande.

Enligt en från skolans rektor infordrad uppgift åtnjuter Österberg icke någon pension från annat håll.

I likhet med styrelsen för skolan anser skolöverstyrelsen, att pensionsbeloppet bör bestämmas till 3,320 kronor för år räknat från och med den 1 oktober 1921.

Beträffande framställningen om beredande av pension åt *Malmén* anför skolöverstyrelsen:

Av lärarpersonalen har hittills endast överlärare vid skolan på grund av särskilda riksdagsbeslut kommit i åtnjutande av pension, men riksdagen har i ett flertal fall, senast år 1921, beviljat pension åt extra lärare och andra icke ordinarie befattningshavare vid de tekniska elementarskolorna jämväl med sådan mindre omfattande tjänstgöringsskyldighet, som *Malmén* haft. Med hänsyn till vad styrelsen anfört beträffande den av *Malmén* bestridda undervisningens fullt självständiga karaktär och likvärdighet med den undervisning, som skulle ålegat en överlärare, därest ett anslag till sådan för det ifrågavarande ämnet funnits i skolans stat, anser överstyrelsen alla skäl tala för att pension beredes *Malmén*, då han nu efter ett nära fyrtioårigt, väl vitsordat arbete vid 69 års ålder lämnat sin befattning vid skolan. Då det av styrelsen föreslagna pensionsbeloppet 540 kronor, motsvarande $\frac{2}{3}$ av hans av statsmedel bestridda avlöning, 810 kronor, utgör vad han skulle hava bekommit i pension, därest han varit pensionsberättigad såsom civil befattningshavare, har överstyrelsen icke något att erinra mot detsamma beräkning.

Enligt en från skolans rektor infordrad uppgift åtnjuter *Malmén* icke någon pension från annat håll.

På grund av vad sålunda anförts hemställer överstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att *Malmén* må från och med den 1 oktober 1921 under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 540 kronor.

I fråga om beredande av pension åt *Agrén* hänvisar överstyrelsen i tillämpliga delar till sitt ovanberörda yttrande rörande pensionsrätt för Österberg samt anför därefter:

Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning medgav 1917 års riksdag, att en årlig pension till belopp av 1,400 kronor finge utgå till förste maskinisten vid tekniska skolan i Stockholm C. J. Blom. Sistnämnda belopp motsvarade, såsom framgår av riksdagens skrivelse i ärendet (n:r 10 p. 84), vad en pensionsberättigad tjänst innehavare med Bloms avlöningsförmåner, 2,180 kronor, skulle hava enligt den civila pensionslagen bekommit i pension vid

Bloms 32 tjänstår jämte fyllnad för beloppets avrundning till närmast högre hundratal.

Agréns ovan angivna avlöningsförmåner stå i full överensstämmelse med de grunder för avlöning åt skolans vaktmästare, som för 1920 års riksdag av Kungl. Maj:t framlades vid framställning om ett anslag till beredande av löneförbättring åt vaktmästarna vid skolan å 795 kronor, vilket anslag från och med nämnda år av riksdagen blivit för ändamålet anvisat. Då Agréns såväl levnadsår som tjänstår skulle, därest han varit pensionsberättigad såsom civil tjänst innehavare, hava berättigat honom till hel pension, har överstyrelsen ej annan erinran mot det av skolans styrelse beräknade pensionsbeloppet än att detsamma lämpligen avrundas till närmast högre tiotal kronor eller till 1,270 kronor.

Enligt en från skolans rektor infordrad uppgift åtnjuter Agrén icke någon pension från annat håll.

På grund av vad sålunda anförts, hemställer överstyrelsen att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Agrén må från och med den 1 maj 1922 under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 1,270 kronor.

Över ifrågavarande framställningar har statskontoret den 1 mars 1922 avgivit särskilda utlåtanden.

I fråga om *Österbergs* pensionering har statskontoret icke funnit annan anledning till erinran än att pensionsbeloppet med hänsyn därtill att *Österberg* icke erlagt några avgifter för sin pensionering, torde kunna nedsättas till 3,000 kronor.

Beträffande *Malmén* yttrar statskontoret: I likhet med skolöverstyrelsen finner statskontoret billigt, att *Malmén* i anledning av hans långa och väl vitsordade tjänstgöring vid ifrågavarande läroanstalt beviljas någon pension av statsmedel. Visserligen har *Malméns* berörda tjänstgöring omfattat endast 15 timmar i veckan, varför anställningen i fråga får antagas närmast hava haft karaktären av bisyssla. Riksdagen har emellertid vid flera tillfällen beviljat pensioner under liknande omständigheter. Så t. ex. anvisade 1921 års riksdag en pension å 1,500 kronor åt extra läraren och kassaförvaltaren vid tekniska elementarskolan i Borås A. V. Essén, oaktat dennes tjänstgöring varit av lika liten omfattning som *Malméns*. Emellertid torde det föreslagna pensionsbeloppet böra undergå någon reduktion i anledning därav att *Malmén* icke med egna avgifter bidragit till sin pensionering. Statskontoret får därför föreslå, att pensionen avrundas nedåt och bestämmes till 500 kronor.

I fråga om beredande av pension åt *Agrén* erinrar statskontoret, att statskontoret i utlåtande den 22 november 1920 i anledning av gjord framställning om pension åt vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Skara N. A. Nilsson beräknat beloppet av den pension, som kunde anses böra tillkomma Nilsson, med utgångspunkt från ett pensionsunderlag å 1,100 kronor; och motsvarade detta belopp pensionsunderlaget för vaktmästare i statens tjänst, 1,200 kronor, reducerat med 100 kronor i anledning av att någon avgift för pensioneringen icke blivit erlagd. Den av statskontoret föreslagna pensionen blev av riksdagen beviljad. Mot fram-

ställningen om beredande av pension åt Agrén har statskontoret icke funnit annan anledning till erinran än att densamma synes böra bestämmas till samma belopp, som, enligt vad ovan sagts, ansetts utgöra pensionsunderlag för Nilsson, eller 1,100 kronor.

Departement-
schefen.

På grund av vad i ärendet av vederbörande myndigheter anförts anser jag det vara billigt, att envar av Österberg, Malmén och Agrén tillerkännes pension å allmänna indragningsstaten. Vad de ifrågasatta pensionernas storlek beträffar ansluter jag mig till statskontorets mening och föreslår sålunda att i årlig pension må tilltullerkännas: Österberg 3,000 kronor, Malmén 500 kronor och Agrén 1,100 kronor.

Jag hemställer alltså, det Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att en var av förutvarande överläraren vid tekniska skolan i Stockholm Carl Henrik Österberg, förre extra läraren vid nämnda skola Per Malmén samt vaktmästaren vid samma skola Carl Gustaf August Agrén må under sin återstående livstid uppbära årlig pension å allmänna indragningsstaten, Österberg med 3,000 kronor, räknat från och med den 1 oktober 1921, Malmén med 500 kronor, likaledes räknat från och med den 1 oktober 1921 samt Agrén med 1,100 kronor, räknat från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin innehavande vaktmästarbefattning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall ävensom förordna, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Florén.